30/10/2022

Το πνευματικό χάσμα της ανθρωπότητας

/ Γνώμες

Image not found or type unknown

Του π. Ιωάννου Αν. Γκιάφη, Πολιτικού Επιστήμονος- Θεολόγου

Ένα πολυσυζητημένο θέμα σχετιζόμενο με την μακρόπνοη ανθρώπινη ιστορία είναι και το “χάσμα των γενεών”. Η διαφορά αντιλήψεων για τη ζωή και τα προβλήματά της, καθώς και η αδυναμία συνεννόησης μεταξύ νέων και ηλικιωμένων δημιουργεί μια διάσταση μεταξύ των γενεών.

Δεν είναι λίγες οι φορές που οι νεώτεροι σε ηλικία δεν βρίσκουν ένα κώδικα επικοινωνίας με τους ηλικιακά παλαιότερους. Διαφορετικές οι ανάγκες και τα ενδιαφέροντα μεταξύ των διαφόρων ηλικιακών κατηγοριών. Σε άλλη εποχή έζησαν οι γεροντότεροι και σε άλλη ζουν οι νέοι σήμερα. Άλλο το εκπαιδευτικό σύστημα που μαθήτευσαν οι γονείς πριν δεκαετίες και διαφορετικό το σχολείο στο σημερινό γίγνεσθαι στο οποίο διαπαιδαγωγούνται τα παιδιά. Άλλη η τεχνογνωσία των παλαιότερων και άλλη η επιστημονική εμπειρία της νέας γενιάς. Επομένως κατανοείται η ύπαρξη ενός αγεφύρωτου χάσματος μεταξύ “της παλαιάς και της καινούργιας ζύμης” της κοινωνίας μας.

Αλλά γιατί να γίνεται μνεία στο "χάσμα των γενεών" την Κυριακή Ε' Λουκά; Ο ιερός ευαγγελιστής Λουκάς διαμέσου της κυριακάτικης ευαγγελικής περικοπής μας πληροφορεί για την ύπαρξη ενός άλλου "χάσματος". Δεν αναφέρεται στη διάσταση μεταξύ νέων και ηλικιωμένων, αλλά στο χάσμα μεταξύ παραδείσου και κολάσεως. Ειδικότερα μας γνωστοποιεί το χάσμα που υφίσταται μεταξύ των όσων γεύονται τα αγαθά του παραδείσου και των όσων βιώνουν τη "βάσανο" της κολάσεως. Παρουσιάζοντάς μας τον πλούσιο και τον πτωχό Λάζαρο αφενός βλέπουμε την επίγεια ζωή τους, αφετέρου μας αποκαλύπτει την "μετά θάνατον" εμπειρία τους. Μπορεί ο πλούσιος στην παρούσα ζωή να γεύεται τη δόξα, την άνεση και την πολυτέλεια, δείχνοντας απληστία σε υπερθετικό βαθμό, όμως μετά την έξοδό του από τον παρόντα κόσμο υποφέρει στον Άδη. Απεναντίας ο πτωχός Λάζαρος επί γης βιώνει ένα δράμα μέχρι και την στέρηση των χρειωδών, όμως "μετά θάνατον" απολαμβάνει τα όσα στερήθηκε στην επουράνια πολιτεία του Θεού.

Ο πλούσιος βλέποντας την πορεία του Λαζάρου ζητά από τον πατριάρχη Αβραάμ να τον βοηθήσει ο Λάζαρος προκειμένου να σβήσει την φλόγα που τον έκαιγε. Και τότε ο Αβραάμ αρνείται να το πράξει τονίζοντας του ότι: "μεταξὺ ἡμῶν καὶ ὑμῶν χάσμα μέγα ἐστήρικται"(Λουκ. ιστ',26). Με τη φράση του αυτή ο πατριάρχης Αβράαμ δείχνει την απόσταση που χωρίζει όσους έχουν σωθεί και όσους έχουν καταδικασθεί εξαιτίας της αμετανοησίας τους. Στην παρούσα ζωή δεν υπάρχει χάσμα μεταξύ αμαρτωλών και δικαίων. Μπορεί εκ φύσεως να ρέπει ο άνθρωπος προς την αμαρτία, ελκύοντας όμως τη χάρη του Θεού στη ζωή του έχει την ευκαιρία της πνευματικής του ανακαίνισης. Σε όποια παθογόνο κατάσταση κι αν βρίσκεται, μετανοώντας ειλικρινώς δύναται να οικειοποιηθεί την εν Χριστώ απολύτρωσή του. Αντιθέτως μεταβαίνοντας από την παροντική προσκαιρότητα στην μελλοντική αιωνιότητα και μένοντας αμετανόητος η ελπίδα της σωτηρίας του εκμηδενίζεται. Άρα στην μεταθανάτια ζωή υφίσταται η διαφορά και η διάσταση μεταξύ αμαρτωλών και δικαίων.

Και ίσως πολλοί σπεύσουν να αποδώσουν μομφή κατά του Θεού κατηγορώντας τον ως τιμωρό και άσπλαχνο, όταν αφήνει το πλάσμα Του να τυραννιέται στην κόλαση. Γιατί άραγε ο Θεός δεν συμπονάει τον πλούσιο της περικοπής και τον αφήνει να υποφέρει; Μελετώντας τη σχετική ευαγγελική περικοπή διαπιστώνει κανείς ότι ο πλούσιος ακόμη κι από την κόλαση ζητάει βοήθεια με ιδιοτέλεια. Δεν σκέπτεται να ζητήσει τη συγχωρετικότητα του Θεού, αλλά αποζητά τη βοήθεια του Λάζαρου ώστε να ξεδιψάσει. Ακόμη και κάτω στον Άδη σκέπτεται με αλαζονεία. Δεν επιζητεί από τον Θεό να βρεθεί σε κοινωνία μαζί Του. Και την έσχατη στιγμή κοιτάζει το συμφέρον του. Γίνεται έρμαιος του επιθυμητικού του και της άκρατης

εγωπάθειάς του. Συνεπώς δεν τον τιμωρεί ο Θεός θέτοντάς τον εκτός της παραδείσιας τρυφής, αλλά τον καταπνίγει ο ασυγκράτητος εγωισμός του.

Πράγματι ο πλούσιος περιχαρακώνεται στην αμετανοησία του, όταν ενδιαφέρεται μόνο για τον εαυτό του και την φυγή του από την κόλαση. Στην αγία μας Εκκλησία τα πάντα συγχωρούνται πλην της αμετανοησίας. Διότι εκείνο που χωρίζει τον άνθρωπο από τον Θεό παντοτινά δεν είναι η αμαρτία, αλλά η παντελής απουσία μετάνοιας για τη διάπραξη της κακότητας. Η αμαρτία όντως βλάπτει τον άνθρωπο γιατί καταφέρνει να απομακρύνει τη χάρη του Θεού από την ύπαρξή του. Από την άλλη πλευρά η αμετανοησία τον καταστρέφει ολοσχερώς, αφού αποκόπτει οποιαδήποτε γέφυρα επικοινωνίας μεταξύ Δημιουργού και δημιουργήματος. Η αμαρτία λοιπόν, εφόσον ακολουθεί μετάνοια, συγχωρείται από την Εκκλησία μας, ενώ η αμετανοησία μένει ασυγχώρητη.

Ο άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος θα γράψει χαρακτηριστικά: **“Οὐ γάρ ἐστιν, οὔκ ἐστιν οὐδὲν ἁμάρτημα, ὅπερ οὐκ εἴκει καὶ παραχωρεῖ τῇ τῆς μετανοίας δυνάμει, μᾶλλον δὲ τῇ τοῦ Χριστοῦ χάριτι”.** Δηλ. “Δεν υπάρχει κανένα αμάρτημα, το οποίο να μην υποχωρεί και να μην παραμερίζει μπροστά στη δύναμη της μετάνοιας, μάλλον δε μπροστά στη χάρη του Χριστού” (Εις Ματθ., ομιλ. ΚΒ’,5,ΕΠΕ 10,52). Η αγία μας Εκκλησία μας υποδεικνύει διαρκώς μέσα από τα πολυάριθμα παραδείγματα των αγίων τρόπους μετανοίας. Προτείνει στον χριστιανό την ενεργό μετοχή του στην πνευματική ζωή ως μια ευκαιρία αλλαγής πορείας πλεύσης. Τόσο μέσα από τα σωστικά μυστήρια της Εκκλησίας μας στα οποία εμπεριέχεται και αυτό της “μετανοίας”, όσο και μέσα από την φιλάνθρωπη ζωή μας, μπορούμε να γεφυρώσουμε το χάσμα μεταξύ εμάς και του Θεού.

Ο π. Ευσέβιος Γιαννακάκης, ένας σύγχρονος γέροντας που λειτουργούσε ως εφημέριος στον Ι. Ν. Αγίου Λουκά του Ιπποκράτειου Νοσοκομείου Αθηνών απαλύνοντας τον πόνο χιλιάδων ψυχών, έγραφε κάποτε: “Ο ευλογημένος τρόπος ζωής θα μας εξασφαλίσει τα αμέτρητα χρόνια της αιωνιότητας.” Απεκδυόμενοι λοιπόν την αμαρτωλότητά μας γεφυρώνουμε τη διάσταση μεταξύ εμάς και της “θείας πρόνοιας”.